

УДК 330.341

НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА

Григор'єв Г.С.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Процес державного регулювання макроекономічного середовища країни – це визначення напрямків упорядкованого розвитку сегментних складових національної економіки з метою досягнення збалансованості та пропорційності в її розвитку. У статті проаналізовані національні та міжнародні аспекти державного регулювання макроекономічного середовища.

Ключові слова: державне регулювання економіки, макроекономічне середовище, національна економіка, розвиток.

Постановка проблеми. Державне регулювання національної економіки – це система заходів задля здійснення підтримуючої, компенсаційної та регулюючої діяльності держави, спрямованої на створення нормальних умов ефективного функціонування ринку та вирішення складних соціально-економічних проблем розвитку національної економіки й всього суспільства [1].

Процес державного регулювання макроекономічного середовища країни включає в себе:

- інституційну державну підтримку макроекономічного середовища;
- забезпечення створення ринкового інфраструктурного простору;
- формування конкурентного внутрішнього середовища;
- регламентацію фінансових, економічних та соціальних відносин у макроекономічному середовищі;
- організаційну структуру управління, здатну розробляти доцільні принципи і норми поведінки суб'єктів макроекономічного середовища, у тому числі контроль за їх дотриманням;
- зрівноважування недоліків або негативних наслідків функціонування національного ринкового простору шляхом проведення відповідних компенсаційних дій;
- формування концепції та політики структурних перетворень, що відповідає прогресивному розвитку макроекономічного середовища та його сегментів;
- визначення фінансово-економічних та соціальних механізмів побудови прогресивної структурної моделі національного макроекономічного середовища в умовах сьогодення;
- та інше.

Необхідно підкреслити, що регулююча діяльність держави передбачає регулювання фінансових, економічних та соціальних відносин в національному макроекономічному середовищі з метою реалізації певних цілей та вирішення поставлених завдань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Національна економічна теорія державного регулювання макроекономічного середовища країни виходить з об'єктивності цього процесу. Об'єктивність зумовлена відповідними аспектами. Ключові аспекти державного регулювання економіки вивчали автори [6; 9; 11; 14-19]. Проте подальшого вивчення потребують національні та міжнародні аспекти державного регулювання макроекономічного середовища.

Виклад основних результатів дослідження.

Історія дає чимало прикладів того, як масштабні проекти соціально-економічних перетворень обертаються катастрофічними економічними наслідками, соціально-політичними катаклізмами – саме через неадекватність методів і процесів здійснення реформ, їх механістичне підпорядкування якійсь «надцінній ідеї» з ігноруванням усієї складності людської свідомості та усталених культурних традицій. Тому навряд чи можна покладатися на те, що успішність реформ забезпечать ради або комітети з реформ, хоча вони дійсно можуть відігравати певну позитивну роль на етапі визначення концептуальних засад перетворень. Але для успішності вирішення глибоких структурних проблем, що накопичилися в суспільстві, необхідним є насамперед постійний і широкий за охопленням суспільний діалог, утворення на різних рівнях і в різних регіонах різноманітних недержавних організацій, у т.ч. бізнес-асоціацій підприємців, які стануть постійними форумами для узгодження позицій та провідниками відповідних перетворень у суспільстві [5].

В умовах сьогодення держава є забезпечуючим інститутом ринкової моделі господарювання. У міжнародному просторі, практика розвитку всіх провідних країн світу (США, Японія, Німеччина, Великобританія, Франція, Китай та інші) свідчить про нездатність ринкового механізму в повній мірі виконувати функції регулятора макроекономічного середовища в інтересах всього суспільства. Вирішення загальногосподарських, галузевих криз, безробіття, порушень у фінансово-грошовому обігу, а також потреба у фінансуванні сегментних складових національної економіки низькорентабельних з точки зору приватного капіталу, але необхідних для повноцінного відтворення в національних масштабах, вимагають активного державного регулюючого впливу на національне макроекономічне середовище. Але необхідно пам'ятати, що для ринкового механізму характерні риси саморегулювання або самонастроювання структур під впливом попиту і пропозиції, ціноутворення і конкуренції. Ринковий механізм спонукає до припинення неефективної господарської діяльності та сприяє перенаправленню ресурсів у ті сегменти макроекономічного середовища, які є найбільш прибутковими, і тим самим сприяє раціональному використанню ресурсів. З практичного досвіду відомо, що ринковий механізм активізує підприємницьку діяльність суб'єктів макроекономічного

середовища та забезпечує формування виваженої організації бізнесу з урахуванням стратегічного розвитку. Але, в трансформаційних умовах, які на протязі всіх років незалежності притаманні Україні, ринковий механізм структурного саморегулювання не завжди і не у всіх сегментах макроекономічного середовища спрацьовує. Наприклад, у ринковому середовищі перерозподіл доходів не гарантує реалізації права людини на гідне існування – незалежно від форми і результатів господарювання. Не може забезпечити самостійно фундаментальні наукові дослідження та інноваційний розвиток національної економіки без гідної підтримки держави.

Розвиток національної економіки є одним із пріоритетних завдань у трансформаційних умовах нашої країни. Згідно Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» [2]: вектор розвитку – це забезпечення сталого розвитку нашої держави, проведення структурних та необхідних реформ та, як наслідок, підвищення стандартів життя українського суспільства. Наша країна має стати державою із сильною економікою та з передовими інноваціями. Для цього, передусім, необхідно відновити макроекономічну стабільність, забезпечити стійке зростання економіки екологічно невиснажливим засобом, створити сприятливі умови для ведення господарської діяльності та прозору податкову політику.

Метою Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» є впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі. Дана стратегія – це орієнтир для європейської інтеграції національного простору України. Але в умовах глобалізації міжнародної економіки, національне макроекономічне середовище потребує посиленого впливу держави на структурні та сегментні перетворення. Особливо відчутно це проявляється у необхідності підвищення конкурентоспроможності національної економіки у зовнішньоекономічному середовищі.

Необхідна об'єктивність процесу державного регулювання макроекономічного середовища країни визначається необхідністю задоволення постійно зростаючих особистих і суспільних потреб в умовах обмеження ресурсного забезпечення національної економіки. Обмеженість у ресурсному забезпеченні ставить суспільство в стан перманентного вибору при виробництві продукції (робіт, послуг), їх розподілу й споживанні, оскільки одне рішення приводить до втрати потенційних можливостей здійснити інше в рівних умовах. Розв'язання конфлікту між обмеженими потребами і обмеженим ресурсним забезпеченням знаходиться в площині системи державного регулювання господарської діяльності та структури національної економіки, тому виникає об'єктивна необхідність формування дієвого механізму державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища.

Поряд з об'єктивною важливістю державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища необхідно враховувати також те, що держава здатна та зобов'язана здійснювати даний процес. В умовах сьогодення, для цього є цілком певне правове, політичне, фінансове, економічне та соціальне підґрунтя.

Держава володіє достатніми ресурсами для впливу на макроекономічне середовище країни, вона є носієм законодавчої та адміністративної влади, має необхідну міцність. Зазначені аспекти надають можливість системно, цілеспрямовано і різноманітно втручатися у сегментну складову національного макроекономічного середовища у потрібному руслі.

За двадцять п'ять років незалежності, наша країна має достатній досвід і необхідні інструменти, щоб ставити перед собою стратегічні цілі – динамічне фінансово-економічне та соціальне зростання. Певні економічні досягнення 2015-2017 років створюють цілком реальне підґрунтя, щоб приступити до вирішення проблеми більш ефективного фінансово-економічного й соціального вектору розвитку країни та впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у міжнародному середовищі.

Державне регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища повинно будуватися з урахуванням методологічних аспектів. По-перше, як процес впливу на сегментну структуру макроекономічного середовища з метою збільшення доданої вартості і більш повного задоволення потреб суспільства, воно повинно здійснюватися за допомогою переважного використання економічних важелів. По-друге, державне регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища є найважливішою складовою частиною державного регулювання національної економіки. Необхідно відмітити, що таке регулювання відбувається у системі державного управління національної економіки та має спільні з ним властивості. У практичній площині дана теоретична послідовність проявляється у тому, що державна сегментна економічна політика повинна бути вбудована в довгострокову стратегічну національну економічну політику країни. Сегментні структурні перетворення повинні бути спрямовані на забезпечення такої моделі сегментної структури макроекономічного середовища країни, яка забезпечить реалізацію потенційних можливостей динамічного зростання національної економіки з метою забезпечення послідовного підвищення рівня життя населення країни, ефективне відтворення і модернізацію економіки, у тому числі за рахунок інноваційної складової.

Зміст державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища визначається його роллю в фінансово-економічному та соціальному розвитку України. Роль державного регулювання полягає у створенні визначених умов, які забезпечать прогресивний розвиток як самої сегментної структури макроекономічного середовища, так і макроекономічної системи. Відстоюючи насамперед інтереси суспільства в цілому, система державного управління у взаємодії з ринковим середовищем за допомогою сегментних структурних перетворень підтримує і стимулює національний суспільний розвиток в умовах глобалізації. Державне управління в сфері сегментного структурного регулювання макроекономічного середовища сприяє ефективному, максимально незалежному функціонуванню суб'єктів ринкового середовища.

Формування системи державного управління сегментної структурної макроекономічної політики є орієнтиром для бізнесу, показує напрямки активізації його діяльності з кількісним та якісними орієнтирами.

Регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища здійснюється на основі теорії і практики управління фінансово-економічними й соціальними системами та процесами. У трансформаційних умовах за допомогою функціонального і процесного підходів здійснюється регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища. Функції регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища взаємопов'язані з економічними та соціальними функціями держави. Зазначені функції відображаються в управлінні макроекономічного середовища країни і регулюванні там економічних та соціальних процесів, які можуть бути реалізовані державному рівні.

Необхідно відмітити, що зміст державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища розкривають його загальні функції:

- формування, затвердження та моніторинг за виконанням сегментних структурних пріоритетів макроекономічної політики;
- інституційне забезпечення ефективного функціонування ринкового простору у макроекономічному середовищі країни;
- вирішення сегментних структурних проблем розвитку національного макроекономічного середовища, які ринковий механізм не вирішує;
- сегментне регулювання економічних та соціальних відносин з метою вирішення певних завдань.

Необхідно відмітити, що базовою функцією держави є – законодавча функція, яка полягає у формуванні системи економічних, соціальних, організаційних, господарських та інших законів, які створюють певні правові засади функціонування ринкового простору у національному макроекономічному середовищі.

Важливо акцентувати увагу на те, що держава визначає нормативно-правове поле і ті принципи, які повинні дотримуватися суб'єкти національного макроекономічного середовища.

Важливою функцією державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища є стратегічне сегментне макроекономічне і міжгалузеве моделювання динаміки і структури макроекономічного середовища з метою обґрунтування оптимального варіанту структурних сегментних економічних та соціальних пропорцій.

Оптимізація структурних сегментних економічних та соціальних пропорцій дозволяє підвищити ефективність національного макроекономічного середовища за рахунок мінімізації витрат при досягненні заданої мети або розширення мети за наявним ресурсним потенціалом.

У регулюванні сегментної складової національного макроекономічного середовища держава реалізує функцію інституційного забезпечення ефективного функціонування ринкового простору та оптимальних сегментних структурних пропорцій макроекономічного середовища.

Необхідно підкреслити, що держава забезпечує захист суб'єктів в процесі їх діяльності у макроекономічному середовищі. Базовим захистом, яке гарантує держава є захист права власності та право споживачів за рахунок відповідної системи нормативно-правового забезпечення. Держава забезпечує дотримання законів у макроекономічному середовищі і покарання тих, хто їх не дотримується. Необхідно також відмітити, що у ринковому просторі спостерігається достатня розбіжність між доходами членів суспільства, тому держава повинна усувати зазначені диспропорції. У той же час ринковий механізм не націлений на подолання диспропорцій в добробуті членів суспільства, тому вішення зазначених обставин повинно взяти на себе держава. Це вимагає створення дієвої системи перерозподілу доходів і реалізації інших форм соціально-спрямованої політики дій, які реалізуються за рахунок механізму оподаткування, системи соціальних трансфертів тощо.

Реалізація функцій регулювання забезпечується вирішенням виокремлених завдань державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища, які відображають систему пріоритетів сегментної структурної політики держави у поточному періоді та у майбутньому. Основними завданнями можуть бути:

- удосконалення сегментної структури національного макроекономічного середовища;
- вирівнювання сукупного попиту та сукупної пропозиції у національному макроекономічному середовищі;
- економічне стимулювання розвитку експортно-орієнтованої діяльності суб'єктів національного макроекономічного середовища;
- підтримка базових галузей промисловості;
- забезпечення оптимального поєднання поточних і стратегічних напрямків розвитку національного макроекономічного середовища;
- організація та підтримка інвестиційної та інноваційної діяльності в національному макроекономічному просторі;
- регулювання кількісного та якісного відтворення робочої сили в умовах постійної зміни продуктивних сил за рахунок інноваційного компоненту;
- створення конкурентного макроекономічного середовища та вільного переміщення товарів на внутрішні та зовнішні ринки;
- формування та підтримка сучасних заходів соціальної та культурної політики;
- забезпечення збалансованості товарних і грошових потоків з урахуванням фактору глобалізації;
- інші.

В умовах трансформаційних змін істотну значимість в системі державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища має процесний підхід. В контексті даного підходу регулювання розглядається як послідовна цілеспрямована комплексна діяльність з оптимізації сегментної складової національного макроекономічного середовища та її основних пропорцій з урахуванням економічного та соціального розвитку країни.

У рамках застосування процесного підходу особлива увага приділяється концепції вибору

управлінських рішень на макрорівні. Найважливішими для регулювання сегментних структурних пропорцій є методи оцінки економічного ризику, оцінки можливого порушення функціонування ринкових механізмів і оцінки очікуваних результатів з урахуванням факторів впливу. Необхідно зазначити, що критерієм успішності управлінських рішень на макроекономічному рівні в сфері сегментних структурних перетворень є контролювання управлінського ризику та його динаміки. Необхідність контролювання ризиків диктується об'єктивно існуючою системою загроз в процесі регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища. Система загроз включає в себе: загрози ринкового середовища; загрози в сфері управління на макрорівні; загрози ресурсного забезпечення; загрози внутрішньополітичного характеру; загрози глобалізаційного характеру тощо.

Контролювання рівня ризику та його зменшення можливо на основі запобігання виникненню різного роду несприятливих тенденцій і є важливою передумовою до мінімізації потенційних втрат суб'єктами національного макроекономічного середовища. Інструментальним забезпеченням державних інститутів щодо контролю та зниження рівня ризику в процесі регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища повинно бути виявлення взаємозв'язку індикаторів і факторів ризику та впровадження дієвих механізмів, спрямованих на мінімізацію його.

Регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища безпосередньо пов'язане з необхідністю приведення в дію механізму регулювання з елементами контролю. Від того наскільки прогресивним є зазначений механізм, безпосередньо залежить ефективність регулювання сегментних структурних перетворень у національному макроекономічному середовищі.

Механізм регулювання повинен забезпечувати максимальне використання потенціалу національного макроекономічного середовища для забезпечення економічного та соціального розвитку країни. Також зазначений механізм повинен сприяти раціональному використанню ресурсної бази для економічного та соціального зростання компонентів макросередовища. Між суб'єктами зазначеного механізму виникають правові, господарські, фінансові, економічні та соціальні відносини.

У національному макроекономічному середовищі державне регулювання здійснюється адміністративними та економічними методами.

Адміністративні методи виокремлюються на економічні, соціальні та правові. Адміністративні методи використовуються для контролю над цінами на соціально-значимі товари (роботи, послуги), над доходами і витратами, інвестуванням і фінансами, зайнятістю, а також для проведення антимонопольної політики і регулювання експортно-імпортних операцій. Сфера дії економічних методів державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища значно ширша. Економічні методи застосовуються для прямого впливу на сегментну структуру та для здійснення непрямого регулювання структурних процесів у макроекономічному середовищі. Наприклад, серед заходів пря-

мого впливу слід виділити цільове фінансування і систему державних закупівель. Непрямими регуляторами виступає механізм оподаткування, інструменти грошово-кредитної та валютної політики тощо.

Перспективними формами державного регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища є макроекономічне прогнозування і макроекономічне програмування. Макроекономічне прогнозування розвитку сегментної складової пов'язане з оцінюванням стану основних компонентів макроекономічного середовища, виявленням тенденцій і закономірностей динамічного розвитку, а також визначенням перспектив і варіантності розвитку сегментної складової національного макроекономічного середовища під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів. Але макроекономічне прогнозування є інерційним, тому що не містить інноваційних підходів, які забезпечать підвищення кількісних і якісних характеристик фінансово-економічного та соціального розвитку країни, не передбачає програмно-цільових підходів в прогнозуванні, спрямованих на реалізацію стратегічних цілей і завдань економічного та соціального розвитку національного макроекономічного середовища.

Для забезпечення переходу від інерційних технологій формування макропрогнозу до програмно-цільових методів прогнозування, необхідно переглянути нормативно-правове забезпечення прогнозування основних макроекономічних параметрів.

Так, в прогнозі на 2016 рік, розраховані Міністерством економічного розвитку і торгівлі України параметри розвитку макроекономічного середовища країни не збігаються з фактичними індикаторами, що свідчить про необхідність удосконалення механізму макроекономічного прогнозування. Основні прогнозні показники економічного та соціального розвитку України на 2016-2019 роки розроблені Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та схвалені відповідними постановами Кабінету Міністрів України [3, 4]. Основні прогнозні макропоказники можуть постійно уточнюватися на основі зміни соціально-економічної ситуації, а також припущень прогнозу з урахуванням внутрішніх та зовнішніх ризиків.

Макропрогноз сегментного структурного розвитку національного макроекономічного середовища повинен бути не тільки гранично вивіреним, але і науково обґрунтованим. Від якості макропрогнозу залежить вибір пріоритетних стратегічних дій системи державного регулювання і формування бюджетної політики з урахуванням агресивного внутрішнього та зовнішнього середовища.

Важливу роль для регулювання сегментної складової національного макроекономічного середовища відіграє макроекономічне програмування.

Державні програми сегментних структурних перетворень носять середньостроковий та довгостроковий характер. Державні програми охоплюють всі найважливіші індикатори макроекономічного середовища. Вони відображають характер і масштаби завдань на сегментних відрізках економічного та соціального розвитку макроекономічного середовища. Характерною особливістю макроекономічного програмування є складання

і формування у вигляді відповідних заходів і дій, спрямованих на досягнення запланованої мети. Система програмних заходів відповідного спрямування визначає узгоджену, взаємопов'язану сукупність принципів, цілей, термінів, засобів і методів вирішення проблеми сегментних структурних перетворень національного макроекономічного середовища.

Програмування національної економіки в системі державного регулювання з'явилося у міжнародному просторі в середині ХХ ст. Головним завданням макроекономічного програмування є підтримка економічної та соціальної рівноваги, стимулювання розвитку національного макроекономічного середовища та його сегментів. Метою державного макроекономічного програмування – досягнення прийняттого для держави варіанта розвитку макроекономічного середовища.

Особливості державного програмування: втручання держави в економіку не ліквідує стихійність у ринкових перетвореннях, а лише коректує цей процес; програмування є елементом сучасної ринкової організації економіки, оскільки держава не керує суб'єктами ринку, а лише спрямовує їхню діяльність; програмування як форма впливу на економіку є системним і комплексним [6].

Необхідно також відмітити, що довготермінові програми сегментних структурних перетворень спрямовані на вирішення стратегічних завдань, пов'язаних із сегментними структурними змінами в національному макроекономічному середовищі, середньотермінові програми вирішують тактичні задачі, короткотермінові програми спрямовані на вирішення оперативних задач.

У державних програмах виокремлюють: спеціальні програми розвитку окремих галузей, секторів або районів. Прикладом таких програм в Україні є Державна програма розвитку вугільної промисловості, Державна програма ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС; програми, що стосуються певних загальнонаціональних проблем (Державна програма зайнятості, Державна програма соціального захисту населення); програми для досягнення економічної рівноваги; програми стабілізації економіки та виходу її з кризового стану; фінансові програми; регіональна програма тощо [6].

Масштаб і сегментна структура державного сектора національного макроекономічного середовища створюють основу для державного інституційного підприємництва. Державне інституційне підприємництво полягає у активній участі державних інститутів у господарській діяльності. Зазначена діяльність здійснюється з метою створення тих суспільних благ, у створенні яких не зацікавлений приватний сектор макроекономічного середовища.

Державне інституційне підприємництво має свій особливий стратегічний потенціал, мета якого полягає не в збільшенні прибутку, а в збільшенні суспільного добробуту у національному макроекономічному середовищі, тобто поряд з економічними завданнями ставлять ще соціальні.

Основними завданнями державного інституційного підприємництва, на наш погляд, є:

- забезпечення стійкості економічного розвитку у національному макроекономічному середовищі;
- підтримка соціальної рівноваги;

- згладжування циклічних коливань та диспропорцій;

- забезпечення стратегічної сегментної структурної перебудови у національному макроекономічному середовищі;

- підтримка конкурентного середовища;

- формування кадрового потенціалу;

- децентралізаційний вплив на сегментну складову національного макроекономічного середовища;

- підтримка та стимулювання інвестиційно-інноваційного процесу у макросередовищі.

Державне інституційне підприємництво, як форма державного регулювання сегментної складової макроекономічного середовища, використовується з метою підтримки недостатньо рентабельних суб'єктів макросередовища, але є стратегічними для національної громади.

У відповідності з Господарським кодексом України в національному макроекономічному середовищі можуть діяти підприємства таких видів: приватне підприємство, що діє на основі приватної власності членів суспільства; підприємство, що діє на основі колективної власності; комунальне підприємство, що діє на основі комунальної власності територіальної громади; державне підприємство, що діє на основі державної власності; підприємство, засноване на змішаній формі власності; спільне комунальне підприємство, що діє на договірних засадах спільного утримання відповідними територіальними громадами – суб'єктами співробітництва.

Залежно від способу утворення (заснування) та формування статутного капіталу в Україні діють підприємства унітарні та корпоративні [7].

За своїм історичним місцем унітарні державні підприємства – це перехід від радянського госпрозрахункового підприємства або до казенного підприємства, або до одного з типів господарських одиниць, які відповідають міжнародній практиці. З моменту незалежності України, кількість унітарних державних підприємств безперервно скорочується через їх продаж, злиття, приєднання або ліквідацію. Необхідно відмітити, що специфічними особливостями характеризуються казенні підприємства, які знаходяться під прямим державним управлінням, якому притаманне директивне планування.

Унітарне підприємство створюється одним засновником, який виділяє необхідне для того майно, формує відповідно до закону статутний капітал, не поділений на частки (паї), затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який призначається (обирається) засновником (наглядовою радою такого підприємства у разі її утворення), керує підприємством і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства. Унітарними є підприємства державні, комунальні, підприємства, засновані на власності об'єднання громадян, релігійної організації або на приватній власності засновника [7].

Державне інституційне підприємництво використовує ті організаційно-правові форми, які успішно зарекомендували себе в приватному секторі макроекономічного середовища, в першу чергу акціонерні товариства, товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю.

Сучасною, з позиції глобалізації, організаційно-правовою формою господарських одиниць, які перебувають у державній власності, є державні корпорації. Як правило, державні корпорації організовані у формі акціонерного товариства. Державні корпорації поєднують в собі риси комерційного суб'єкта господарювання і органу державного управління. З одного боку, державні корпорації мають власні активи і здійснюють підприємницьку діяльність, з іншого боку, вони від імені держави виконують певні регулюючі та управлінські функції, для чого наділяються певними правовими повноваженнями у відповідності діючими нормативно-правовими актами.

Корпоративне підприємство утворюється, як правило, двома або більше засновниками за їх спільним рішенням (договором), діє на основі об'єднання майна та/або підприємницької чи трудової діяльності засновників (учасників), їх спільного управління справами, на основі корпоративних прав, у тому числі через органи, що ними створюються, участі засновників (учасників) у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб [7].

Економічною основою діяльності державних корпорацій служить власний капітал, утворений за рахунок державного інвестування, акціонерного капіталу і прибутку та позиковий капітал у формі кредитів або позик. Необхідно зазначити, що розміри позикових коштів зазвичай регулюються державою, що знижує можливість маневрування фінансовими ресурсами суб'єкта державного управління. На кількісні та якісні параметри економічної ефективності діяльності державних корпорацій значне впливає реалізація виробленої продукції (робіт, послуг) з регламентованим державним ціноутворенням.

В останні роки, особливо 2014–2017 рр., процес створення державних корпорацій значно активізувався і вимагає до себе більш пильної уваги. На рівні Кабінету Міністрів України, затверджено перелік підприємств державного сектору економіки, які мають найбільші за розміром активи [7].

На наш погляд, успішним прикладом створення державних корпорацій є: Державне підприємство «Національна атомна енергогенеруюча компанія «Енергоатом»; Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»; ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація України»; ПАТ «Укргідроенерго»; Державне підприємство «Адміністрація морських портів України»; Державне підприємство «Національна енергетична компанія «Укренерго»; Державне підприємство «Міжнародний аеропорт «Бориспіль»; Державне підприємство «Антонов» та інші. Але є також неефективні державні корпорації: ПАТ «Одеський припортовий завод»; Державне підприємство спиртової та лікеро-горілчаної промисловості «Укрспирт»; ПАТ «Сумихімпром»; Державне підприємство «Одеський морський торговельний порт»; Державна акціонерна компанія «Автомобільні дороги України» та інші. Неефективні державні корпорації необхідно приватизувати, тобто передати до приватного сектору макроекономічного середовища.

Слід зазначити, що державним корпораціям відводиться роль щодо розвитку стратегічних галузей національного макроекономічного середовища країни.

Пошук оптимальної моделі державного регулювання сегментної складової макроекономічного середовища передбачає можливість застосування у цій сфері досвід країн з розвинутою ринковою економікою. Дослідження досвіду міжнародного середовища регулювання сегментної складової макроекономічного середовища дозволив виявити ряд істотних особливостей.

Державне регулювання сегментної складової макроекономічного середовища у більшості країн світу будується на принципах змішаної економіки. Змішана економіка це такий якісний стан макроекономічного середовища, який характеризується відповідними принципами побудови та передбачає множинність способів і методів регулювання економічних і соціальних процесів, а також безліч форм власності та господарювання у макросередовищі. Основна особливість змішаної економіки проявляється і реалізується в тому, що механізм ринкового саморегулювання доповнюється свідомим впливом державних і громадських інститутів на відповідні сегменти економічних і соціальних процесів, де ринок гальмує. У міжнародному просторі кожна з національних моделей змішаної економіки має свою специфічну особливість.

В період після «великої кризи» в Західній Європі почали широко використовуватись різні форми втручання державних інституцій в макроекономічне середовище. В довоєнний і післявоєнний період розвиток господарських систем Європейських країн здійснювався за сценарієм кейнсіанської теорії. Державна інституція активно кооперувалась з приватним капіталом, беручи на себе відповідальність за створення нових галузей і реконструкцію неконкурентоспроможних. Для 1960–1990 років характерне досить сильне втручання в макроекономічне середовище за рахунок системи планування. Наступний період був пов'язаний з переходом до індикативного планування, яке дозволило на демократичній основі координувати позицію держави і приватного сектору економіки. У механізмі регулювання сучасного ринкового простору, Європейські країни індикативне планування замінюють стратегічним з урахуванням факторів глобалізації.

Базовими принципами централізованого керівництва у Європейських країнах є створення державними інституціями для регулювання, відповідних правил для суб'єктів господарювання, які спонукають їх здійснювати свою діяльність у бажаних напрямках для розвитку макроекономічного середовища.

В США змішана економіка називається змішаним капіталізмом, в Німеччині – соціальним ринковим господарством. Особливістю шведської моделі є поділ функцій між сегментом державного та підприємницького характеру. Функція виробництва лягає на приватні підприємства, які діють на конкурентних засадах, а соціальна функція, яка включає забезпечення зайнятості, вдосконалення транспортної інфраструктури, лягає на державу. Японська змішана економіка являє собою модель регульованого корпоративного капіталізму. Регулювання в такій моделі здійснюється

на основі національних традицій патерналізму. Воно поєднує свободу приватного підприємництва з активною інвестиційною, інноваційною, корпоративною і соціальною політикою [9].

Таким чином, змішані економіки, у міжнародному просторі мають специфічні особливості у кількісному та якісному впливу державних інституцій на фінансово-економічні та соціальні процеси у макроекономічному середовищі.

Національна економіка України має ознаки змішаної, що спонукає враховувати дані аспекти в системі державного регулювання сегментної складової макроекономічного середовища. Необхідно зазначити, що з моменту реалізації економічних реформ роль державної інституції змінюється від її повного усунення в період приватизації до значного посилення в останні роки. Це призвело до того, що інституційні органи і механізми державного регулювання не завжди злагоджено взаємодіють. За допомогою лібералізму формувалась останні двадцять п'ять років українська модель змішаної економіки, що призвело до істотної деформації сегментної структури національного макроекономічного середовища та зосередження контролю основних ресурсів у незначній кількості суб'єктів, надмірної концентрації капіталу та поділу суспільства на надбагатих і найбідніших.

В період 2014-2017 національна економічна система може бути охарактеризована як економіка з ринковим середовищем, але у деяких сегментах проявляється значене зосередження за державними інституціями.

За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (табл. 1) питома вага державного сектору економіки має негативну дина-

міку для економіки з ринковим середовищем, тому що за останні роки фіксується збільшення присутності державного сектору приблизно на 67%. Особливо це небезпечно для фінансово сектору макроекономічного середовища, де питома вага складає більше 51%.

Перехід Приватбанку в державну власність наприкінці грудня 2016 року суттєво змінив структуру банківського сектору: частка державних банків у чистих активах збільшилася до 51,3% (з 28,1% на початку 2016 року), за депозитами населення – майже утричі, до 59,5%. Протягом 2016 року 17 банків було оголошено неплатоспроможними, ще 4 було ліквідовано за рішенням акціонерів. Відтак концентрація зросла – частка 20 найбільших банків у чистих активах за рік збільшилася на 3,0 в.п. до 89,4% [10].

Абсолютна більшість розвинених країн міжнародного простору в пошуку оптимального співвідношення держави і ринку в регулюванні сегментної складової макроекономічного середовища, але необхідно відмітити, що особливістю кожної країни є наявність своєї пропорції товарного і нетоварного розподілу. Так, наприклад Нідерланди, за рахунок системи оподаткування створюють значні соціальні гарантії у національному суспільстві, не втрачаючи при цьому темпів інноваційного розвитку.

У міжнародному просторі чітко виявились сучасні підходи у державному регулюванні ринкового середовища: макроекономічне регулювання, засноване на податково-бюджетному і фінансовому інструментарії та політика індустріалізації, яка спрямована на сегментну перебудову макроекономічного середовища.

Таблиця 1

Частка державного сектору у складі національного макроекономічного середовища

№	Вид економічної діяльності	Питома вага державного сектору економіки, відсотків			
		2013	2014	2015	2016 (за 9 місяців)
	Усього	9,8	10,3	11,3	16,3
	у тому числі				
1	Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	5,1	4,6	4,4	53,3
2	Промисловість	12,3	15,1	15,1	15,1
2.1	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	13,8	7,9	7,9	5,7
2.2	Переробна промисловість	4,9	4,6	4,4	5,0
2.3	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	28,9	47,9	50,7	49,2
2.4	Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,7	3,3	1,4	2,5
3	Будівництво	0,9	0,5	0,6	0,8
4	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	0,6	0,7	0,6	1,2
5	Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	39,3	34,5	32,6	27,6
6	Тимчасове розміщення й організація харчування	2,3	2,7	2,8	6,0
7	Інформація та телекомунікації	3,8	3,8	3,0	5,9
8	Фінансова та страхова діяльність	1,5	0,7	1,0	0,4
9	Операції з нерухомим майном	1,0	1,8	1,6	4,9
10	Професійна, наукова та технічна діяльність	27,1	28,3	33,4	66,0
11	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	0,4	0,4	0,5	0,8
12	Освіта	2,7	3,0	1,3	2,4
13	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	6,7	1,9	1,4	2,7
14	Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	12,6	12,5	12,7	24,1

Макроекономічне регулювання державних інституцій у Європейських країнах спрямоване на створення максимально сприятливих умов для нагромадження приватного капіталу.

Європейські країни сформувавши засоби стимулювання ринкових підприємств (венчурного бізнесу), які працюють на найновіших напрямках науково-технічного прогресу, шляхом безпосереднього виділення державних кредитів, зниження оподаткування на біржові доходи, надання державних гарантій. Особливістю сучасного західноєвропейського ринку є інтеграція і перехід від внутрідержавного до міждержавного його регулювання. І на національному і на міждержавному рівнях здійснюється певне втручання в господарське життя ЄС з боку Комісії Європейської співдружності. Ради Міністрів ЄС, Європейського парламенту і суду ЄС [11].

У Сполучених Штатах Америки система інституційного державного регулювання, яка достатньо довго ґрунтувалась на кейнсіанській моделі, змінилася на політику монетаризму і теорії «пропозиції». Тобто, державна інституційна складова регулює відносини сторін, забезпечує їх свободу, стимулює підприємництво і карає тих, хто ігнорує право та інтереси суб'єктів ринкового середовища. Ринковий простір національного середовища характеризується наявністю великої кількості малих і середніх суб'єктів господарювання, а також монополізованим сегментом, тому ринкове саморегулювання доповнюється і формується в механізм цілеспрямованого макроекономічного регулювання з урахуванням впливу факторів глобалізації. В американському макроекономічному середовищі зусилля державних інституцій концентрується на недопущенні монополізму, контролі за реалізацією антимонопольного законодавства, стимулюванні інноваційного розвитку. Важливе місце у державному регулюванні ринкового середовища відводиться бюджетно-фіскальній політиці, яка забезпечує контроль за коливанням економічного циклу, сприяє високому рівню зайнятості, обмежувані інфляції або пом'якшували дефляції. Необхідно констатувати, що пряме і непряме втручання державної інституції на макроекономічне середовище США ґрунтується на системі теоретично-обґрунтованих і перевірених часом методів і важелів, які є універсальними.

В Японії має місце сегмента система державного програмування. З метою розробки та впровадження макроекономічних проектів створена система державного інституційного програмування і регулювання, де застосовуються найновітніші методи експертних оцінок, економічного і соціального прогнозування і програмування.

У скандинавській системі державного регулювання, Данія, Ісландія Норвегії, Фінляндії, Швеції, поєднується приватний сегмент і ринкова конкуренція з державними інституційними програмами. Відмінність скандинавської моделі – значний ступінь соціального захисту і забезпечення національного суспільства.

Південнокорейська модель сегментного державного регулювання формується на основі державного інституційного регулювання, яке спирається на історичні, культурні та національні традиції. Дана модель є прикладом унікально-

го поєднання жорсткого державного макроекономічного планування та ринкового механізму з цілеспрямованим науково-технічним розвитком країни. У сфері сегментного державного регулювання також знаходиться експорт та імпорт трудових ресурсів, який дозволяє отримати в результаті цієї роботи значний економічний макроефект. Результатом національного сегментного державного регулювання є продуманий вибір галузевих пріоритетів, формування ключових галузей, індустріалізація макроекономічного середовища, експортна орієнтація високих технологій і наукомісткої діяльності.

Наочним прикладом прояву інституційної форми державного регулювання в області структурних перетворень є практика Німеччини. Для Німеччини характерна особлива значимість правових норм і традицій у макроекономічному середовищі. Типовим проявом є пунктуальна ступінь системи національного господарського права. Звертає на себе увагу підтримка на державному рівні системи чіткої і розумної взаємодії двох найбільших громадських інститутів – об'єднань підприємців та професійних спілок в національних масштабах.

У країнах зі стабільною ринковою економікою в сферу державного впливу на інфраструктуру макроекономічного середовища входить промислова політика державних інституцій. Вона спрямована, перш за все, на формування належних пропорцій в промисловому секторі, з урахуванням вектору захисту внутрішнього ринку від зовнішнього середовища.

В інтересах ефективного розвитку сегментної складової макроекономічного середовища державна інституція більшості західних країн приділяють значну увагу формуванню кластерів в національному, так і на зовнішньому середовища. Кластеризацією вже охоплено понад 55% національної економіки західноєвропейських країн та Сполучених Штатів Америки. Кластеризація постає сучасним ведучим вектором світового економічного розвитку глобального середовища.

Суб'єкти макроекономічного середовища, які входять до кластеру, є достатньо конкурентоздатними та стратегічно успішними. Необхідно відмітити, що кластеризація сприяє створенню нових робочих місць, що забезпечує збільшення економічного та соціального ефекту в макроекономічному середовищі. В умовах сьогодення, а саме глобалізації міжнародного простору, у кластерах генерується основні інноваційні розробки та виникає значна кількість стартапів. Зазначені аспекти характерні для США, Канади, Австралії, Нової Зеландії, Європи та інших країн світового простору.

Успішним прикладом кластеризації, є меблевий італійський кластер, який складається з понад однієї тисячі виробників. Суб'єкти у кластері мають однакові складнощі, якщо посприяти їм підвищити свою конкурентоздатність, це позитивно вплине на розвиток національного макроекономічного середовища.

Стратегія кластерного розвитку стає домінуючою, бо об'єднує експортне векторне орієнтування, залучення інвестицій та інновацій, трансфер технологій, розвиток підприємництва і стартапів, технологічних, індустріальних та наукових парків,

тощо. Стратегія кластерного розвитку є комплексним цілеспрямованим феноменом, який дозволяє зрозуміти потреби бізнес середовища, а системи державного регулювання задовольнити їх.

В європейському просторі кожен регіон включений у свій індивідуальний кластер, який підтримує взаємозв'язки. Необхідно відмітити, що зазначені комунікації не лише на рівні «бізнес-бізнес», а й на рівні «освіта-освіта», що сприятиме виживання та розвитку в процесі глобалізації.

Провідні позиції у міжнародному макроекономічному середовищі займає лісовий кластер Фінляндії, завдяки якому, маючи в своєму розпорядженні всього 0,6% лісових ресурсів світового простору, забезпечує до 12% світового експорту продукції деревообробки та 27% світового виробництва паперу. Не менш важливим є досвід Австрії, в якій діють трансграничні кластери з Італією, Німеччиною, Полькою, Швейцарією, Угорщиною, що стало основою для формування центру автомобілебудування в європейському просторі.

Таким чином, зазначені та інші численні успішні приклади кластеризації показують, наскільки важливо для державній інституції підтримувати та забезпечувати наукомісткі кластери, які є конкурентоспроможними у міжнародному макроекономічному середовищі.

В умовах глобалізації міжнародного макроекономічного простору, появи нових суб'єктів міжнародної економіки, нових центрів сили, їх взаємодії і балансу, агресивної міждержавної політики, недоцільно говорити про якесь неминуче послаблення ролі державної інституції в системі регулювання макроекономічного середовища. У трансформаційних умовах формуються і нові реалії, а отже, виникає інше середовище для функціонування національних економік. На наш погляд, в національному макроекономічному середовищі, в умовах глобалізації, необхідне запровадження жорсткої та ефективної економічної політики, яка забезпечить економічний та соціальний розвиток

суспільства. Але ефективність такої політики залежить від пріоритетних напрямів системи державного регулювання розвитку національного макроекономічного середовища.

Висновки. Таким чином, функціонування державного механізму регулювання національного макроекономічного середовища є необхідною умовою розвитку ринкової економіки в умовах глобалізації. Для українських реалій, масштаби сегментного державного регулювання можуть бути набагато ширшими, ніж у інших країнах європейського простору, але це не означає, що можна відкинути міжнародний досвід системи державного регулювання макроекономічного простору країни, навпаки, його потрібно всебічно досліджувати і водночас формувати певні стратегічні висновки.

Міжнародний досвід державного регулювання сегментної структури національного макроекономічного середовища може бути досить корисним в тому випадку, якщо він не буде сліпо копіюватися, а буде застосовуватися з урахуванням особливостей фінансово-економічного та соціального розвитку нашої країни. У сучасних трансформаційних умовах, в умовах європейського вектору розвитку та міжнародних глобалізаційних процесів, вимоги до державного регулювання сегментної складової національної економіки значно зросли. Система державного регулювання повинна носити цілеспрямований, стратегічний та комплексний характер. Державне регулювання сегментної структури національного макроекономічного середовища повинно бути направлено на досягнення базової мети – забезпечення динамічного стійкого фінансово-економічного та соціального розвитку України. Підвищення ефективності державного регулювання макроекономічного середовища постійно вимагає формування сучасних принципів і визначення нових напрямів державного регулювання сегментних структурних перетворень в умовах трансформації.

Список літератури:

1. Державне регулювання економіки – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/72/5235.html> – Назва з екрана. – Доступно на 24.01.2017.
2. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс] // Адміністрації Президента України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> – Назва з екрана. – Доступно на 24.01.2017.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2016 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2017-2019 роки» від 05.08.2015 № 558 [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248397249>
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2017 рік та основних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2018 і 2019 роки» від 01.07.2016 № 399 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/399-2016-%D0%BF>
5. Україна-2014: соціально-економічна криза та пошук шляхів реформування – Режим доступу: http://old.razumkov.org.ua/upload/2014_Ekonomika_101114_NNN.pdf – Назва з екрана. – Доступно на 24.02.2017.
6. Третяк Г.С. Державне регулювання економіки та економічна політика [Текст]: навч. посіб. / Г.С. Третяк, К.М. Бліщук. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 128 с.
7. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
8. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку підприємств державного сектору економіки, які мають найбільші за розміром активи» від 27.05.2015 № 600-р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/600-2015-%D1%80>
9. Державне регулювання економіки / І. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З. Залога; за ред. І. Михасюка. – К.: АРТК «Ельга», 2000. – 592 с.
10. Огляд банківського сектору [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43633516>

11. Кушнір І. Функціональний аспект державного регулювання економіки // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 8. – С. 157-160.
12. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 № 1602-III (Редакція від 02.12.2012) [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. № 25, 2000, ст. 1956 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> – Назва з екрана. – Доступно на 24.01.2017.
13. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 № 1621-IV (Редакція від 02.12.2012) [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Оф. вид. № 25, 2004, ст. 352 – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> – Назва з екрана. – Доступно на 24.01.2017.
14. Побережець О.В. Теоретико-методологічні та практичні засади дослідження системи управління результатами діяльності промислового підприємства: [моногр.] / О. В. Побережець. – Херсон: Видавництво: Грінь Д.С., 2016. – 500 с.
15. Масленніков Є.І. Методологічні та практичні засади дослідження системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства [моногр.] / Є.І. Масленніков. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015. – 316 с.
16. Maslennikov E.I. Strategic assessment of the financial sustainability of the industrial enterprise: [Електронний ресурс] / E.I. Maslennikov // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6(16). – С. 111-115. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No6/111-115.pdf>
17. Побережець О.В. Ідентифікація та класифікація нематеріальних активів та проблеми їх визначення: [Електронний ресурс] / О.В. Побережець, К.В. Іванова // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2(3). – С. 98-104. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No2/98-104.pdf>
18. Yuri V. Kovtunenکو. Commercialization and technology transfer: the processes' contents and correlation in the innovative activity of industrial enterprise [Електронний ресурс] / Svitlana V. Filypova, Yuri V. Kovtunenکو // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – № 2(7). – Одеса: ОНПУ, 2013. – С. 33-38. – Режим доступу: <http://www.economics.opu.ua/n3.html>
19. Ломачинська І.А. Вплив конвергенції фінансового та реального секторів на розвиток національної економіки України / І. Ломачинська, А. Кравцова // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2012. – том 17, вип. 2. – С. 139-146.

Григорьев Г.С.

Национальный университет «Киево-Могилянская академия»

НАЦИОНАЛЬНЫЕ И МЕЖДУНАРОДНЫЕ АСПЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОЙ СРЕДЫ

Аннотация

Процесс государственного регулирования макроэкономической среды страны – это определение направлений упорядоченного развития сегментных составляющих национальной экономики с целью достижения сбалансированности и пропорциональности в ее развитии. В статье проанализированы национальные и международные аспекты государственного регулирования макроэкономической среды.

Ключевые слова: государственное регулирование экономики, макроэкономическая среда, национальная экономика, развитие.

Hryhoriev H.S.

National University of Kyiv-Mohyla Academy

NATIONAL AND INTERNATIONAL ASPECTS OF STATE REGULATION OF MACROECONOMIC ENVIRONMENT

Summary

The process of state regulation of the macroeconomic environment of the country is the definition of orderly lines segment components of the national economy to achieve balance and proportionality in its development. The article analyzed the domestic and international aspects of state regulation of the macroeconomic environment.

Keywords: government regulation of the economy, macroeconomic environment, national economy, development.